

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم سیاسی

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)

رشته مطالعات منطقه ای

موضوع:

تأثیر دیدگاه جهانی سید محمد خاتمی بر تغییر فضای روابط دو جانبه جمهوری

اسلامی ایران با فرانسه در دوران اصلاحات

استاد راهنما :

دکتر علیرضا سنجابی

استاد مشاور :

دکتر محمدجواد حق شناس

پژوهشگر :

بهناز شوهانی

بهار ۱۳۹۰

تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشنای ارشد

اینجانب بهناز شوهانی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی ۸۷۲۹۷۳۰۰۰۰۲ در رشته مطالعات منطقه ای که در تاریخ ۸۹/۱۲/۲۵ از پایان نامه خود تحت عنوان تأثیر دیدگاه جهانی سیدمحمد خاتمی بر تغییر فضای روابط دوجانبه جمهوری اسلامی ایران با فرانسه در دوران اصلاحات با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق رو پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: بهناز شوهانی

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۸۹/۱۲/۲۵

بهناز شوهانی دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات منطقه ای از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره به حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فصل اول: کلیات

۲	- مقدمه و روش
۴	بیان مساله
۴	اهمیت موضوع تحقیق:
۵	اهداف تحقیق:
۵	سوالات تحقیق
۵	سوال اصلی:
۵	سوالات فرعی:
۵	فرضیه ی تحقیق:
۶	روش شناسی تحقیق:
۶	طرح تحقیق:
۷	تعریف مفهومی و تعریف عملیاتی:
۱۰	جمع آوری اطلاعات:
۱۱	تجزیه و تحلیل اطلاعات:

فصل دوم: ادبیات موضوع

۱۴	آثار و کتب در روابط ایران و فرانسه
۳۴	چارچوب نظری تحقیق:
۳۶	ایده آلیسم:

۳۸ واقعگرایی:

۴۰ نواقعگرایی:

فصل سوم: تاریخچه روابط ایران و فرانسه

۴۴ آغاز روابط ایران و فرانسه

۴۵ روابط ایران و فرانسه در دوره صفویه:

۴۹ روابط ایران و فرانسه در دوران زندیه:

۵۲ رابطه ایران و فرانسه در دوران قاجار:

۵۷ رابطه ایران و فرانسه در زمان پهلوی اول:

۵۹ رابطه ایران و فرانسه در دوره پهلوی دوم:

۶۵ روابط ایران و فرانسه پس از انقلاب اسلامی

۶۵ روابط ایران و فرانسه پس از انقلاب اسلامی تا روی کارآمدن دولت آقای خاتمی:

۶۸ علل و ریشه های تیرگی روابط دو کشور در این دوره:

۷۶ جنگ سفارتخانه و قطع کامل روابط:

۷۸ روند بهبود مناسبات در این دوره:

۷۹ زمینه های تعمیق و گسترش روابط

۸۱ دوره ریاست جمهوری آقای هاشمی رفسنجانی

فصل چهارم: نتایج یافته ها

۸۷ عوامل فرهنگی و رابطه ایران و فرانسه

۸۷	مقدمه:
۸۹	دوران سید محمد خاتمی و روابط فرهنگی، اجتماعی:
۹۴	ایده ی گفتگوی تمدن‌ها و فرانسه:
۱۰۳	روابط سیاسی ایران و فرانسه: ساختار سیاسی فرانسه
۱۰۴	احزاب و حکومت در فرانسه:
۱۰۵	اصول سیاست خارجی فرانسه
۱۰۶	عوامل موثر در سیاست فرانسه در قبال خاورمیانه
۱۰۸	منافع ملی
۱۰۹	ساختار سیاسی جمهوری اسلامی ایران:
۱۱۰	عوامل موثر در تعیین سیاست خارجی
۱۱۲	روابط سیاسی ایران و فرانسه در دوران سید محمد خاتمی
۱۱۹	ایران- فرانسه و مسائل خاورمیانه
۱۲۱	سفر سید محمد خاتمی به پاریس
۱۲۵	حادثه یازدهم سپتامبر:
۱۲۶	روابط اروپا- آمریکا، پس از یازدهم سپتامبر:
۱۲۷	فرانسه پس از یازدهم سپتامبر:
۱۲۸	روابط ایران- فرانسه پس از یازدهم سپتامبر:
۱۳۳	روابط اقتصادی، تجاری و بازرگانی ایران و فرانسه
۱۳۵	خاورمیانه؛ منابع و توانایی‌ها
۱۳۷	تبادل و تجارت؛ سال‌های اخیر

- دوران سید محمد خاتمی؛ روابط بازرگانی و اقتصادی ۱۳۸
- همکاریها در حوزه‌های مختلف: ۱۴۴
- نفت: ۱۴۷
- نتیجه‌گیری ۱۵۳
- فهرست منابع ۱۵۶
- پیوستها و ضمائم ۱۵۹
- ضمیمه ۱: مصاحبه با دکتر صادق خرازی ۱۵۹
- ضمیمه ۲: مصاحبه با دکتر احسان نراقی: ۱۷۰

فصل اول :

کلیات

- مقدمه و روش

مطالعه روابط میان کشورها از مهمترین حوزه‌های تحقیق در رشته علوم سیاسی و روابط بین‌الملل است. بدون شک در جهانی که روزبه‌روز در سایه پیشرفت در فن‌آورها به خصوص در حوزه ارتباطات، کوچکتر شده است، هیچ کشوری نمی‌تواند ادعا کند که بدون توسعه روابط حسنه با دیگر کشورها و در سطوح مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی قادر است به حیات اجتماعی خود ادامه دهد و همه دولت-کشورها ضمن پابندی به اصول بنیادین خود همواره در تلاش هستند تا روابط خود را با نظام جهانی و کشورهای دیگر، گسترش داده که البته در این مسیر اولویت را با کسب منافع در حوزه‌های مختلف، قرار می‌دهند.

از یک سال پیش از پیروزی انقلاب اسلامی تا سال ۱۳۵۴ شاهد روابط دوستانه دو کشور جمهوری اسلامی ایران و جمهوری فرانسه هستیم. اما بعد از آن به دلیل جهت‌گیریهای سیاست خارجی دو کشور روابط دوجانبه رو به تیرگی نهاد. در خلال جنگ بین ایران و عراق گرچه فرانسه در ابتدا اعلان بی طرفی کرد اما در ادامه جنگ به طور جدی از عراق حمایت کرد و امکانات زیادی را در اختیار این کشور قرار داد. بعد از اتمام جنگ و دوران بازسازی روابط دو کشور بهبود یافت اما هم‌چنان با موانع و چالش‌هایی مواجه بوده است.

در ابتدای شکل‌گیری انقلاب اسلامی نقش و اهمیت محیط روانی مربوط به انقلاب ایران بیشتر بود. در حالیکه فرانسه پیوسته بابلوک غرب همپیمان بود، ایران با سیاست نه شرقی نه غربی عملاً دیدگاه منفی را نسبت به غرب ترویج می‌کرد. فرانسه در جنگ هشت ساله عراق علیه ایران همگام با محدودیت‌ها و فشارهای سیستمی علیه ایران عمل نمود. متعاقب پایان جنگ ایران و عراق و جنگ دوم خلیج فارس و به ویژه پس از فضای نظام بین‌المللی ناشی از جنگ سرد و فروپاشی شوروی، فرانسه تلاش نمود تا با استفاده از سیاست مستقل و ضدآمریکایی ایران موقعیت خود را در منطقه تقویت نماید و این امر فرصت مناسبی را در این مقطع برای ارتقای روابط دوجانبه ایجاد نمود.

پس از انتخابات دوم خرداد ۱۳۷۶ و پیروزی سیدمحمدخاتمی، جهت‌گیری‌های سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران دچار تحول شد. روابط با جمهوری فرانسه نیز از شتاب بیشتری برخوردار شد. فرانسه اعلام کرد

از اصلاحات در ایران حمایت می‌کند ولی جانب احتیاط را نیز در نظر خواهد داشت. سفر آقای خاتمی به فرانسه را می‌توان نقطه عطف مهمی در روند روابط دو کشور به حساب آورد. در واقع پس از رویدادهای فروردین ۷۶ و فراخوانی سفرای اروپا به کشورهايشان و خروج آنها از تهران، این سفر از اهمیت دو چندان برخوردار شده بود. در دوران آقای خاتمی روابط دو کشور در مسیر بهبود قرار داشت. همکاریهای اقتصادی و تجاری، مخالفت فرانسه با طرح داماتو، سفر والرئ ژیکاردستن رئیس جمهور سابق فرانسه به تهران و همکاریهای گسترده در حوزه‌های فرهنگی، سیاسی از جمله موارد مهم به شمار می‌آید.

در ادامه و در آغاز دوره دوم ریاست جمهوری آقای خاتمی، حوادث پس از رویداد یازدهم سپتامبر فصل تازه‌ای در روابط تهران-پاریس رقم زد. پاریس در مبارزه با القاعده و طالبان در کنار واشنگتن ایستاد و از سیاست‌های آمریکا حمایت کرد گرچه در ادامه، مخالفت فرانسه با جنگ عراق سبب نزدیکی مجدد ایران و فرانسه شد و فرصت تازه-ای را برای دو کشور بوجود آورد.

در مجموع باید گفت سیاستهای دولت خاتمی نقش مهمی در توسعه روابط ایران و فرانسه در حتی دیگر کشورهای اروپایی داشت که قابل انکار نیست هر چند در مواردی قابل انتقاد است. لذا در تحقیق پیش‌رو، با بررسی نکات مثبت و منفی و عوامل موثر در این موارد، بخشی از کارنامه دولت اصلاحات مورد بررسی و واکاوی قرار می‌گیرد و مسلماً در هر تحقیق و بررسی با بر شمردن نقاط قوت و ضعف، این امید وجود دارد که در آینده، نقاط ضعف هر چه کم رنگ‌تر و نقاط مثبت بیش از پیش پررنگ شود و در نتیجه اهداف و منافع ملی کشور تحت حمایت قرار گیرند. در دوران ریاست جمهوری خاتمی اتخاذ سیاستهای مبتنی بر "تنش زدایی" و ارایه ی ایده "گفتگوی تمدنها" در سیاست خارجی ایران موجب گسترش روابط دوجانبه شد.

روابط خارجی ایران با سایر کشورها به ویژه با قدرت هایی که در سیاست جهانی و معادلات منطقه ای ایفاگر نقش می باشند از اهمیت فزاینده ای برخوردار است. یکی از کشورهای اروپایی که در نظام دوقطبی و پس از آن به لحاظ داشتن سیاست اعلامی و اعمالی مستقل حایز اهمیت می باشد کشور فرانسه است. روابط خارجی ایران و فرانسه در دوران قبل از خاتمی و بعد از خاتمی از سطح تعاملات کمتری نسبت به دوران اصلاحات برخوردار بوده است. مساله ی اصلی تحقیق این است که چه عناصر و مولفه هایی در تعامل سیاسی ایران و فرانسه در دوران اصلاحات صورت گرفته است که موجب "تنش زدایی" در سیاست خارجی دوطرف و در نتیجه گسترش روابط گردیده است. بدین منظور تلاش می شود که روابط سیاسی ایران و فرانسه در فاصله سال های ۱۳۷۶-۱۳۸۴ مورد بررسی قرار گیرد.

اهمیت موضوع تحقیق:

هیچ کشوری نمی تواند ادعا کند که بدون توسعه روابط حسنه با دیگر کشورها و در سطوح مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی قادر است به حیات اجتماعی خود ادامه دهد و همه دولت- کشورها ضمن پایبندی به اصول بنیادین خود همواره در تلاش هستند تا روابط خود را با نظام جهانی و کشورهای دیگر، گسترش داده که البته در این مسیر اولویت را با کسب منافع در حوزه های مختلف، قرار می دهند. از اینرو مطالعه و بررسی روابط میان کشورها و از جمله رابطه فیما بین جمهوری اسلامی ایران و فرانسه، جهت کشف علل و عوامل و متغیرهایی که موجب تغییر و تحولات در این رابطه شده است و یا می شود، امری ضرور است و مطالعات اینچنینی موجب می شوند عوامل و مواردی که باعث توسعه روابط دو کشور و در نتیجه توسعه همکاریهای متقابل که خود در نهایت به افزایش برخورداری از منافع گوناگون می شود را کشف و بررسی نمائیم و در جهت ایجاد بستری مناسب در جهت بهره برداری از نتایج بدست آمده گام برداریم.

اهداف تحقیق:

۱. توصیف روابط دو کشور جمهوری اسلامی ایران و فرانسه قبل از دوره ریاست جمهوری سید محمد خاتمی (مطالعه تاریخی) و تعیین متغیرهای تاثیرگذار بر روابط تیره و حسنه دوکشور؛
۲. توصیف روابط دو کشور جمهوری اسلامی ایران و فرانسه در دوران ریاست جمهوری سید محمد خاتمی با تاکید بر عوامل تاثیرگذار بر روابط حسنه دوکشور؛
۳. مقایسه دو دوره مورد مطالعه و تعیین متغیرهای موثر در بهبود یا تیرگی روابط دو کشور.

سوالات تحقیق

سوال اصلی:

سیاست تنش زدایی دولت اصلاحات بر روابط جمهوری اسلامی ایران و فرانسه چه تاثیری داشته است؟

سوالات فرعی:

۱. چه شواهدی از گفتگوهای سازنده میان دولت جمهوری اسلامی ایران و فرانسه در دوران اصلاحات وجود دارد؟
۲. ایده ی گفتگوی تمدنها چه نقشی بر سیاست تنش زدایی در روابط دو کشور جمهوری اسلامی ایران و فرانسه گذاشته است؟

فرضیه ی تحقیق:

رویکرد تنش زدایی (حرکت از گفتگوهای انتقادی به سوی گفتگوهای سازنده) در دیدگاههای آقای خاتمی و دولت او از عوامل موثر در تغییر فضای رابطه و گسترش تعاملات میان دو کشور جمهوری اسلامی ایران و فرانسه بوده است.

روش شناسی تحقیق:

این بخش روش شناسی تحقیق را ترسیم می کند که در طی آن روش هایی برای جمع آوری داده ها یی به منظور شواهدی برای توصیف و تحلیل روابط سیاسی ایران و فرانسه در دوره ریاست جمهوری محمد خاتمی فراهم می کند. روش تحقیق در این مطالعه روش کمی و کیفی است که در آن از تکنیک تحلیل محتوی برای جمع آوری اطلاعات سود برده می شود. تحلیل محتوی "یک روش مستند می باشد که از طریق تجزیه و تحلیل کمی، کیفی و یا ترکیبی محتوی متن ها، تصویرها، سندها، قطعنامه ها، سرمقاله ها و دیگر بیانیه های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی به تعریف پیامهای آشکار و پنهان آنها می پردازد و اطلاعات جدیدی فراهم می آورد." (سنجایی، ۱۳۸۴، ص. ۳۶۲).

در ابتدای این بخش، یک طرح کلی از تحقیق بر اساس سوالات و مفاهیم تحقیق ارائه می شود. طرح تحقیق در باره سازمان دادن و نقشه تحقیق بطور کلی است. در این بخش متغیرهای اصلی تحقیق مشخص می شود و نشان داده می شود که چگونه این متغیرها برای استفاده در جمع آوری اطلاعات عملیاتی می شوند. عناصر تکنیکی رویکرد کمی تحقیق در بخش بعدی تحقیق بحث می شود. جمع آوری اطلاعات و تحلیل اطلاعات تحقیق بخش های بعدی در روش شناسی تحقیق بر شمرده می شوند که مفصلا در باره آن بحث خواهد شد. آخرین بخش روش شناسی مربوط به بررسی اعتبار و پایایی تحقیق است. به نظر می رسد هر تحقیق باید در باره ی ادعای پایا و معتبر بودن تحقیق بحث کند تا تا حدودی بشود بطور علمی بر اطلاعات تحقیق تکیه کرد.

طرح تحقیق:

ببی (۲۰۰۷) طرح تحقیق را به عنوان مجموعه ای از تصمیم گیری ها می شناسد، که در طی آن مشخص می شود که چه عناوین و مفاهیمی، در میان چه جمعیتی، و بر اساس چه روشی باید مورد مطالعه قرار گیرند. طرح تحقیق فرایند تمرکز بر رویکردی است که قرار است در یک مطالعه مشخص انجام شود

(ببی، ۲۰۰۷، ص. ۸۷).

هدف این مطالعه فهم و تبیین روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران و فرانسه در دوران ریاست جمهوری سید محمد خاتمی است. که در طی آن حول تحلیل سیاست تنش زدایی، و تاثیر گفتگوی تمدنها بر روابط دو کشور می چرخد. برطبق فرضیه و سوال تحقیق مهمترین متغیرهای تحقیق شامل سیاست تنش زدایی، گفتگوهای سازنده، ایده ی گفتگوی تمدنها، گسترش تعاملات و روابط سیاسی ایران و فرانسه است. سه متغیر اولی، سیاست تنش زدایی، گفتگوهای سازنده، ایده ی گفتگوی تمدنها، متغیرهای مستقل هستند و متغیرهای گسترش تعاملات و بهبود روابط سیاسی ایران و فرانسه متغیرهای وابسته تحقیق محسوب می شوند. در فرایند این تحقیق، برطبق فرضیه و سوال تحقیق، اثر متغیرهای مستقل (سیاست تنش زدایی، گفتگوهای سازنده، ایده ی گفتگوی تمدنها) بر متغیرهای وابسته (گسترش تعاملات و روابط سیاسی ایران و فرانسه) مطالعه می شود. در واقع با مطالعه این متغیرها و فهم تاثیر آنها به نظر می رسد راه برای تحلیل و تبیین اهداف تحقیق روشن می شود.

مهمترین تکنیک علمی برای پی بردن این روابط و بررسی سیاست های دو کشور روش تحلیل محتوی است. با مطالعه اطلاعاتی که در رسانه های مکتوب طرح می شود با استفاده از روش تحلیل محتوی می شود اطلاعات مورد نیاز برای تحلیل و تبیین سوال تحقیق را فراهم آورد.

تعریف مفهومی و تعریف عملیاتی:

با تعریف عملیاتی و مفهومی، مفاهیم و متغیرهای تحقیق برای جمع آوری داده ها آماده می شوند. در واقع، این متغیرها به ابزاری برای جمع آوری اطلاعات تبدیل می شوند. سنجابی (۱۳۸۴) تعریف مفهومی را عبارت از تعریف هایی می نامد "که مفهوم ها را با بکاربردن مفهومیهای دیگر توصیف می نماید" (سنجابی، ۱۳۸۴، ص. ۱۵۸). تعاریف مفهومی متغیرهای مستقل و وابسته این تحقیق عبارتند از:

سیاست تنش زدایی:

سیاست تنش زدایی سیاستی است در مقابل بلوک یا ملت رقیب با افزایش تماس فرهنگی، تجاری و دیپلماتیک، و یک آرزو و تمایل است برای کاهش تنش ها از طریق گفتگو (اینسکلوپدیا^۱، ۲۰۱۰).

واژه تنش زدایی متضمن این معناست که می توان ضمن تاکید بر وجود نظام های سیاسی، اقتصادی وایدئولوژیکی متضاد، بابهه گیری از ضرورت تامین امنیت منطقه ای و جهانی، روند و دامنه اختلافات ایدئولوژیکی و سلیقه های سیاسی در روابط کشورها را کنترل و مهار کرد. (سلیمانی، ۱۳۸۸، ص. ۷۱).

ایده ی گفتگوی تمدنها:

گفتگوی تمدنها تحرکی نو برای جلوگیری از سیطره ی مونولوگهای فرهنگی و فراهم آوردن زمینه ای مساعد برای تحقق تمدتی جهانی با مشارکت همه تمدنهاست (خاتمی س. م.، ۱۳۸۸، ص. ۶۴). از نظر خاتمی (۱۳۸۸) گفتگوی تمدنها مستلزم شنیدن از سایر فرهنگ ها و تمدنهاست و اهمیت شنیدن از سایرین اگر بیشتر از گفتن نباشد، قطعاً کمتر نیست...تواضع وفای به عهد و مشارکت از مهمترین لوازم اخلاقی تحقق گفتگوی تمدنها در عرصه ی سیاست و روابط بین المللی است. (خاتمی س. م.، ۱۳۸۸، ص. ۳۲).

گفتگوهای سازنده:

گفتگوهای اطلاق می شود که معطوف به نتایج مثبت است و دو طرف گفتگو از نتایج آن خشنود باشند و خواهان تعامل بیشتر در آینده هستند.

تعریف عملیاتی "پل ارتباطی است میان سطح های مفهومی-نظریه ای و تجربی-مشاهده ای" (سنجایی، ۱۳۸۴، ص. ۱۶۰). در واقع تعریفی است که مفهوم را از سطح نظری به سطح عملیاتی می برد تا با استفاده از آن بتوانیم از میان واحدهای تحلیل (روزنامه) اطلاعات مورد نیاز را جمع آوری کنیم. تعریف عملیاتی متغیرهای مستقل و وابسته این تحقیق عبارتند از:

^۱. encyclopedia

سیاست تنش زدایی:

سیاست تنش زدایی عملاً سیاستی است که به افزایش تماس فرهنگی، تجاری و دیپلماتیک میان دو کشور منجر می‌شود. هر چه تماس‌های فرهنگی، تجاری و دیپلماتیک میان ایران و فرانسه بیشتر می‌شود تنش‌های میان دو کشور کمتر و تعاملات اقتصادی، سیاسی و فرهنگی آنها گسترش بیشتری می‌یابد. مهمترین عامل در تغییر سیاست‌های تنش‌زدا گفتگوی سازنده و صلح‌آمیز است.

گفتگوهای سازنده: به گفتگوهایی در مطالعه واحد تحلیل تحقیق سازنده می‌گوییم که:

۱. رضایت دو طرف در باب گفتگو اظهار شده باشد
۲. قرار بیشتری برای گفتگوهای بعدی داشته باشند
۳. نتایج عملی برای دو طرف به همراه داشته باشد
۴. به نظرات هم در گفتگو احترام گذاشته شود
۵. تعصبات و پیش‌داوری‌های بازدارنده در گفتگو دیده نشود.

ایده‌ی گفتگوی تمدن‌ها: ایده‌ی گفتگوی تمدن‌ها مبتنی بر:

۱. آزادی و اختیار است
۲. در گفتگو نمی‌توان هیچ فکری را به طرف مقابل تحمیل کرد
۳. در گفتگو به وجود مستقل و حیثیات فکری، اعتقادی و فرهنگی مستقل طرف گفتگو باید احترام گذاشت فقط در این صورت است که گفتگو مقدمه‌ای برای صلح، امنیت و عدالت خواهد بود (خاتمی س. م.، ۱۳۸۸).

گسترش تعاملات:

منظور از گسترش تعاملات گسترش روابط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی میان ایران و فرانسه است.

روابط سیاسی ایران و فرانسه:

به تمام روابط سیاستمداران، مقامات سیاسی و گفتگوی دیپلماتیک میان دو کشور جمهوری اسلامی ایران و فرانسه اطلاق می شود.

جمع آوری اطلاعات:

جمع آوری اطلاعات بی شک یکی از مراحل مهم و اساسی در انجام تحقیق است که در طی آن برای دیدگاههای نظری که در "ادبیات موضوع" بحث و در چارچوب نظری مشخص می شود، شواهد و واقعیت های مرتبط گردآوری خواهد شد. این شواهد و واقعیت ها، نظریاتی که در تحقیق ما برپایه آن استوار گردیده را مورد آزمون قرار می دهد.

در مرحله اول جمع آوری اطلاعات باید "واحد تحلیل تحقیق" مشخص شود. در واقع باید روشن شود برای جمع آوری اطلاعات باید سراغ چه برویم (کرسول، ۲۰۰۸). مشخص کردن واحد تحلیل یکی از بخش های مهم جمع آوری اطلاعات است.

به نظر می رسد مهمترین منبع داده های مفید در این باره را می توان در رسانه های کتبی و شفاهی جستجو کرد. رادیو، تلویزیون، روزنامه ها و مجلات مهمترین واحدهایی هستند که می شود در این کار به آنها مراجعه کرد. محدودیت دسترسی به آرشیو رادیو و تلویزیون عملاً ما را به سمت مطالعه بر روی مجلات و روزنامه ها می کشاند. از آنجایی که مجلات معمولاً در جهت تحلیل اطلاعات بر می آیند کمتر داده های خام در اختیار محقق می گذارند و همچنین اطلاعات کمی معمولاً در مجلات در باره یک موضوع وجود دارد زیرا بصورت ماهانه یا چند ماهانه چاپ می شوند. بنابراین به منظور واحد تحلیل اطلاعات این تحقیق باید سراغ روزنامه رفت. به نظر می رسد در روزنامه ها می شود داده هایی از سخنرانی و گفته های مطبوعاتی آقای خاتمی و اعضای دولت او دال بر سیاستهای تنش زدائی و گفتگوی سازنده در جهت گسترش تعاملات و روابط بیشتر با فرانسه جستجو کرد.

در صورت لزوم و فراوانی منابع مورد تحقیق، انتخاب یک نمونه مشخص از میان روزنامه ضرورت می یابد. در واقع باید روزنامه ای مشخص شود که مطالب اعضای دولت، بخصوص سید محمد خاتمی را پوشش داده اند. از میان روزنامه ها معمولا روزنامه های رسمی و دولتی بیشتر جلسات و مطالب و مصاحبه های اعضای دولت را منتشر می کند. بنظر می رسد روزنامه اطلاعات ویژگی های لازم را برای این منظور دارا می باشد، هم روزنامه رسمی است و هم معمولا بیشترین اطلاعات را در دوره مورد مطالعه از دولت منتشر کرده است. بنا براین چارچوب نمونه گیری این تحقیق "روزنامه اطلاعات" است. در واقع به آنچه در ارتباط با روابط سیاسی ایران و فرانسه بطور اعم و توسط اعضای دولت خاتمی بطور اخص در این روزنامه، در طول دوره دولت خاتمی، گفته شد، مراجعه می شود و مطالب مرتبط تحلیل می شود. البته همراه با واحد اصلی تحقیق، در صورتی که منابع مهم دیگری یافت شود، مورد تحلیل قرار می گیرد. در نتیجه، اطلاعات از روی منابع مورد نظر انتخاب و گردآوری می گردد. میزان اطلاعات جمع آوری شده از روزنامه اطلاعات به حجم مطالب مرتبط در این روزنامه بستگی دارد. سعی بر این است همه ی داده های موجود در ارتباط با روابط سیاسی، اقتصادی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران و فرانسه در این روزنامه مورد مطالعه قرار گیرد.

تجزیه و تحلیل اطلاعات:

تجزیه و تحلیل اطلاعات این تحقیق به روش "تحلیل محتوی" content analysis انجام می شود. در تحلیل محتوی بر روی متن تحقیق (در اینجا روزنامه) کلمه ها، جمله ها، پاراگراف ها به صورت جز به جز و تحلیلی، یا بر روی معنی ها متمرکز می گردد (سنجابی، ۱۳۸۴). از نظرسنجابی (۱۳۸۴) جمع آوری اطلاعات در تجزیه و تحلیل محتوی شامل موارد زیر است:

- وجود یا عدم حضور واحدهای انتخاب شده در متن
- فراوانی حضور واحدها در متن مورد مطالعه
- اهمیت یا برجستگی واحدهایی که در سند ظاهر شده اند

- ارزیابی واحد، یعنی مثبت، خنثی یا منفی بودن آن
- شدت اظهارها نسبت به واحد مورد تحقیق
- شمارش فراوانی های نمادها و شاخص ها
- تجزیه و تحلیل نمادها و شاخص های جمع آوری شده در مطالعه
- تجزیه و تحلیل ارزشهای استخراج شده از تجزیه و تحلیل نمادها و شاخص ها
- تجزیه و تحلیل شکل، جهت، و کیفیت ارزیابی انجام شده در مطالعه (تجزیه و تحلیل سنجشی) (سنجایی، ۱۳۸۴، ص. ۳۶۴-۳۶۵).

اطلاعات بر اساس مراحل فوق تحلیل می شوند و پس از بازنگری ساختار و سازمان پیدا می کنند. بنا براین بر اساس ایده ی گفتگوی تمدنها و گفتگوی سازنده، که در چارچوب گفتگوی تمدنها به تحقق پیوست، میزان و اهمیت سیاست تنش زدایی در گفتمان خاتمی و دولت او در ارتباط با فرانسه توصیف و تبیین می شود.